

Naturavtalen

Kompetansedager for nasjonalpark- og verneområdestyrer

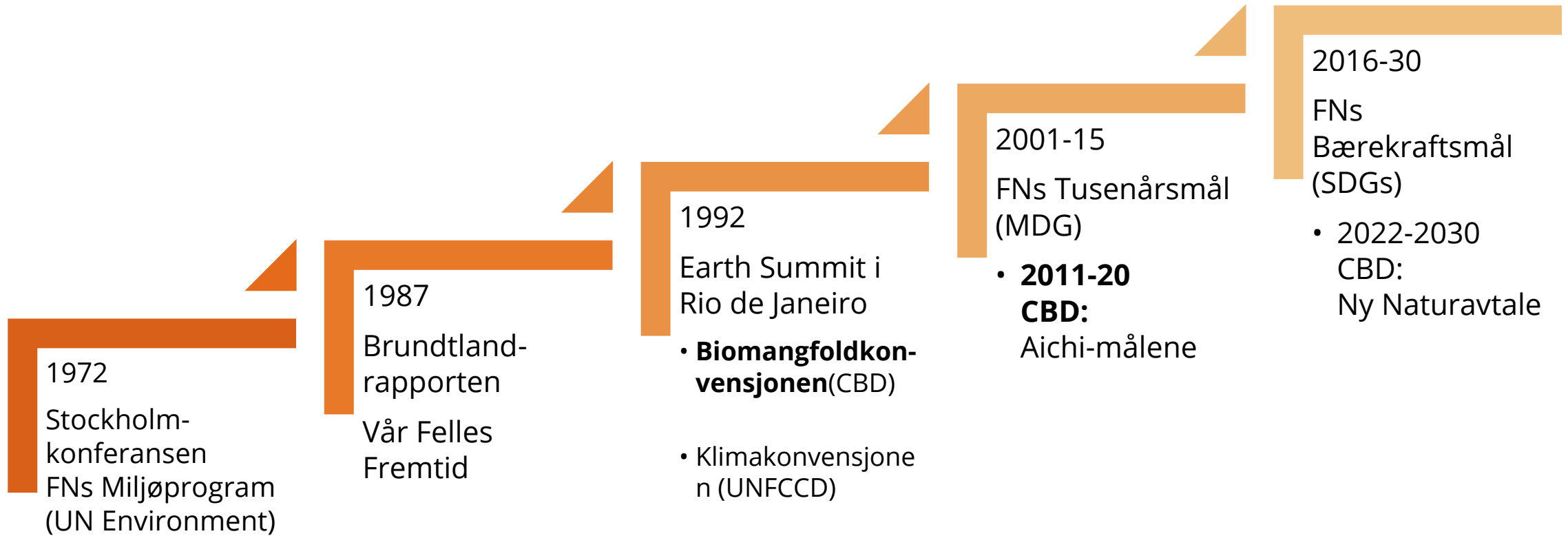
Kunming-Montréal-rammeverket *a.k.a.* Naturavtalen

Vedtektene skal videre legge til rette for en helhetlig og kunnskapsbasert forvaltning av verneområdene som forvaltes av nasjonalpark-/verneområdestyret i samsvar med verneformålet og i tråd med nasjonale mål og internasjonale forpliktelser.

Bærekraft og biomangfold: tidslinje

Konvensjoner og avtaler om naturmangfold

Globale

- Biomangfold (CBD)
- Handel med truede arter (CITES)
- Trekkende arter (CMS)
- Våtmark (Ramsar)
- Verdensarv (UNESCO)

■

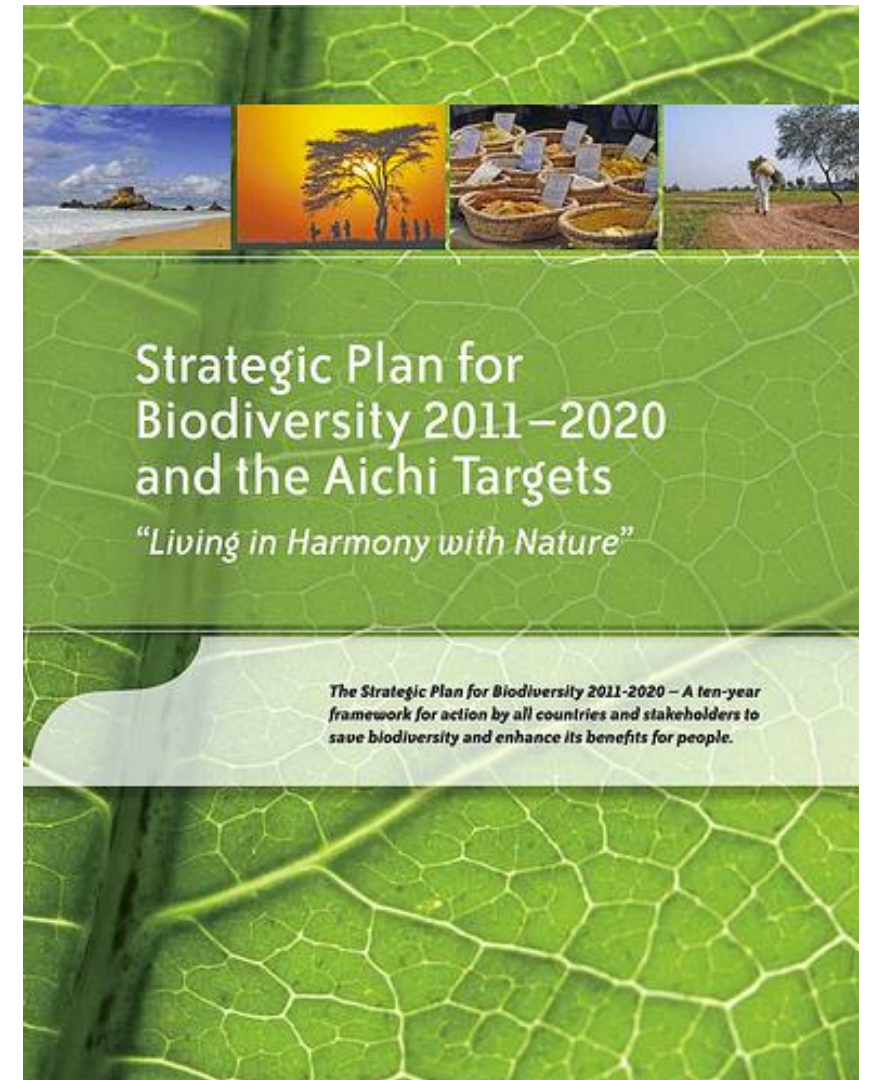
Regionale

- Europeiske arter og leveområder (Bern)
- Isbjørn
- Marint miljø i nordøst-Atlanterhavet (OSPAR)
- Europeiske landskap
-

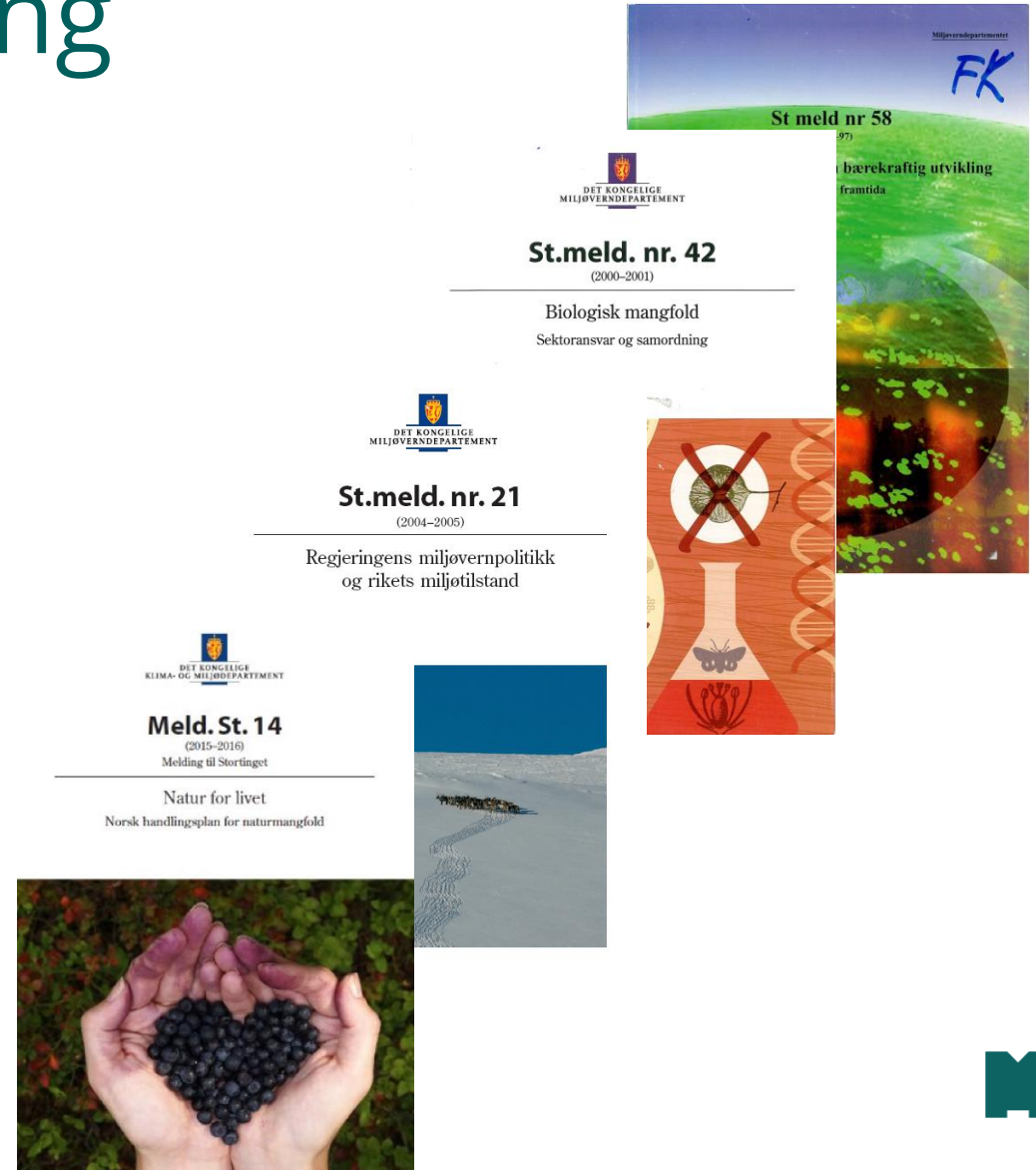
Biomangfoldkonvensjonen (CBD)

- Den første globale avtalen om bevaring og bærekraftig bruk av alt biologisk mangfold
- Tre hovedmål
 - Bevaring av biomangfold
 - Bærekraftig bruk av biomangfold
 - Rettferdig fordeling av godene fra bruken av genetiske ressurser
- Aichi-målene fra 2010

Relevans av Biomangfoldkonvensjonen for norsk naturforvaltning

- Første norske handlingsplan for biologisk mangfold (St.meld 42 (2000-2001) la grunnlaget for utvikling av naturmangfoldloven og etablering av Artsdatabanken
- «Meld. St. 14 (2015–2016) - Natur for livet» utarbeidet for å følge opp norske forpliktelser under CBD
- Norges sjette nasjonalrapport om nasjonal gjennomføring av CBD ble levert i 2018

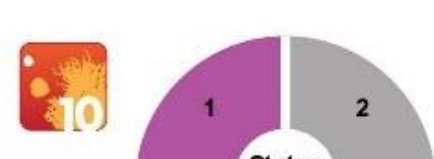
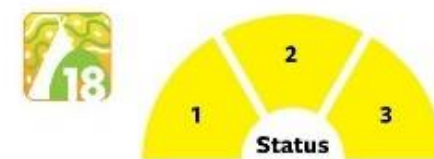
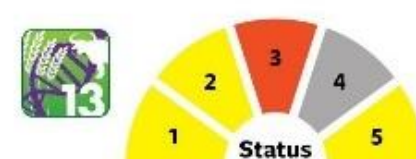
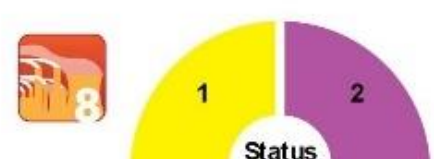
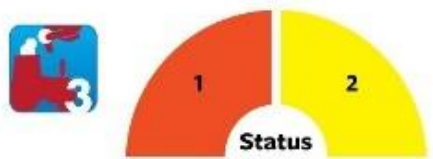
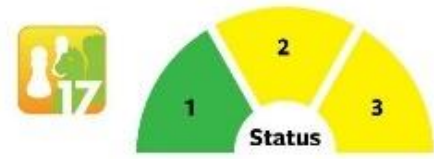
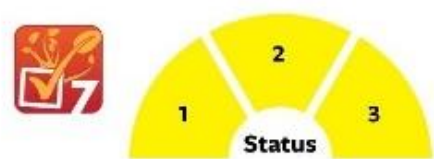
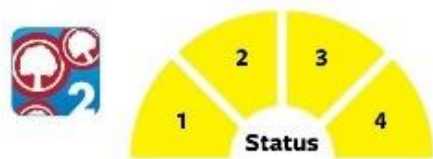
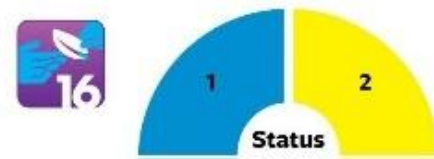
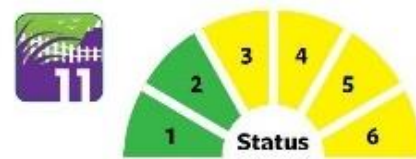
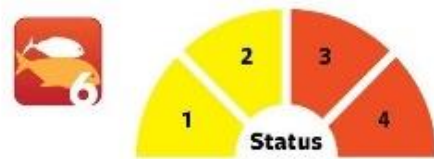
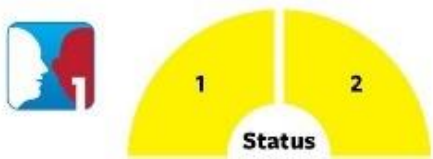
Global Biodiversity Outlook 5 (GBO-5)

- FN-rapport publisert i september 2020
- Global tilstandsrapport for naturen
- Gjennomgår landenes fremgang innen på naturmangfold siden 2010

Ingen av de 20 Aichi-målene er nådd fullt og helt

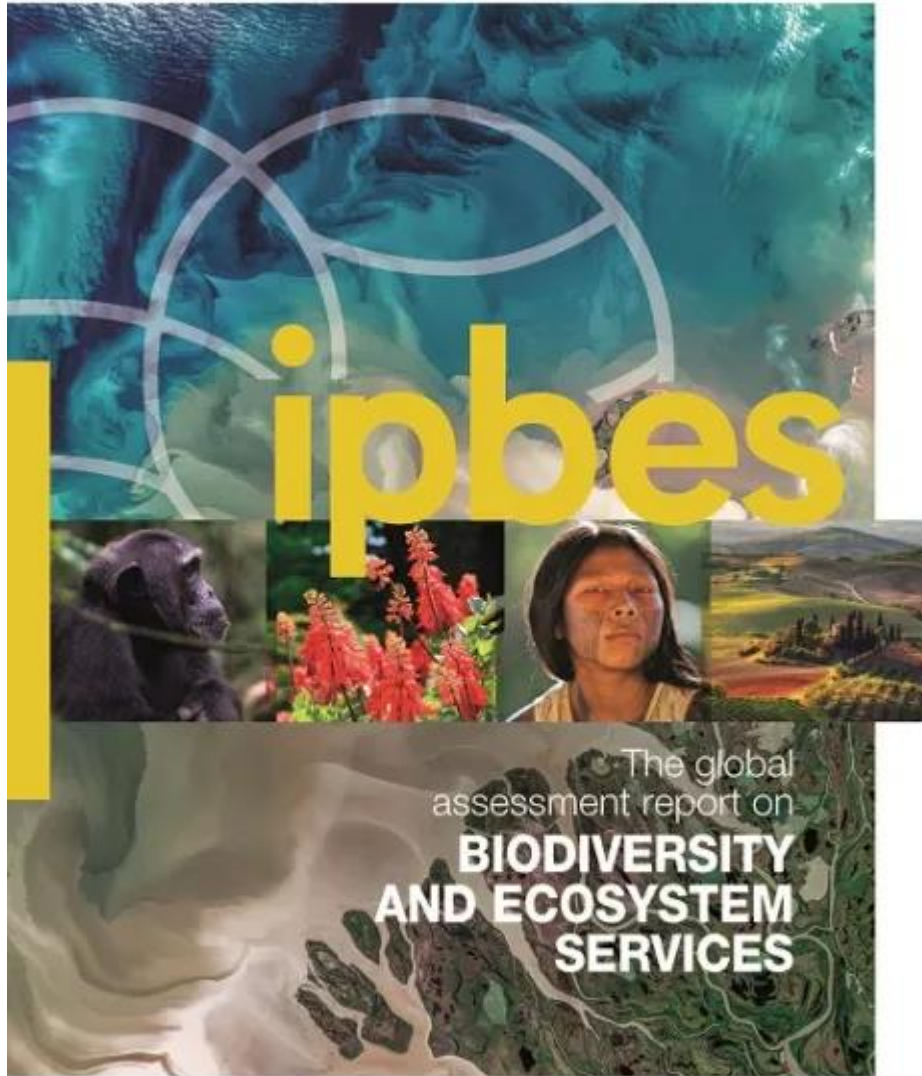

Analyse av måloppnåelsen i Aichi-målene: hva kan gjøres?

- Politiske tiltak virker når de settes inn
- Det er mulig å reversere tap av biomangfold
- Krever sterke og omfattende tiltak:
 - bevaring og restaurering
 - endring av forbruksmønstre
 - sikre bærekraftig bruk
 - fokusert innsats mot driverne av tap av natur

Direkte drivere for tap av biologisk mangfold

- Nedbygging av natur (arealbruksendring)
- Bruk av naturressurser
- Klimaendringer
- Forurensing
- Invaderende fremmende arter

Indirekte drivere /underliggende årsaker

- Befolkning
- Produksjon og forbruksmønstre
- Finansielle systemer
- Styring og forvaltning
- Verdier og normer

Mennesket dominerer og påvirker kloden

Av kombinert biomasse av pattedyr på jorda, utgjør mennesket om lag 1/3 og husdyr nesten 2/3, mens ville pattedyr - alt fra hval til mus - utgjør mindre enn 5 %

▲
Humans
0.06 Gigatons

▲
Domesticated animals
0.10 Gigatons

▲
Wild mammals
0.007 Gigatons

Partsmøtet i Biomangfoldkonvensjonen

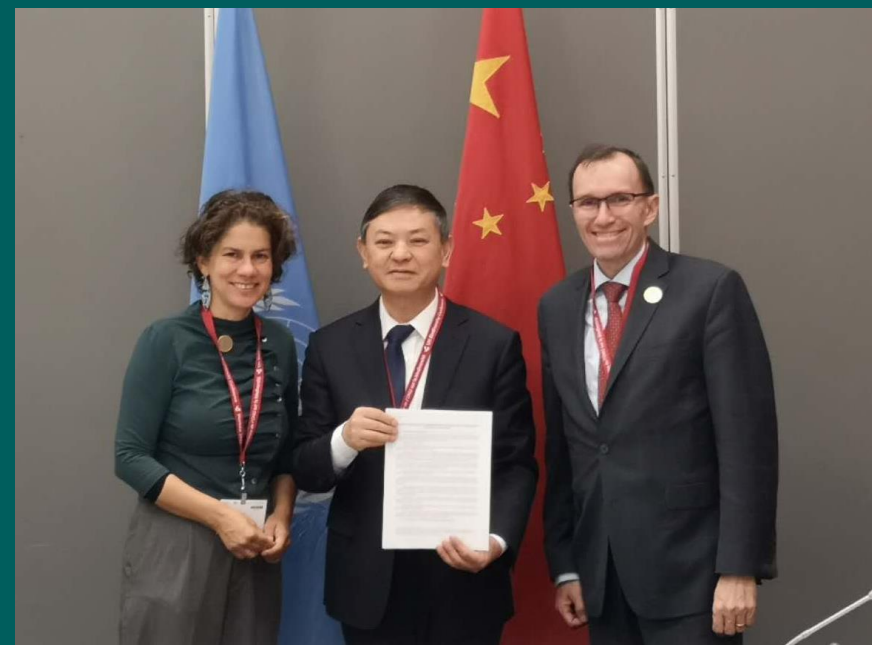

Den norske
delega-
sjonen

Plenumsmøtet

18. des. 04:20 : The Kunming-Montréal
Global Biodiversity Framework !

Store trekk i Naturavtalen

- En naturavtale som skal sikre bevaring, bærekraftig bruk og rettferdig fordeling av naturens goder på en sunn planet
- **Fikk i land en samlet pakke med:**
 - Ambisiøse mål og delmål
 - Finansiering av gjennomføring av tiltak i utviklingsland
 - Mekanisme for rettferdig fordeling av gevinst fra bruk av digitale gensekvenser
 - Enighet om kapasitetsbygging, utvikling, og teknisk og vitenskapelig samarbeid
 - En metode for å sikre gjennomføring og måle framgang

Naturavtalens struktur

"I 2050 er naturmangfoldet verdisatt, bevart, restaurert og bærekraftig brukt på en måte som vedlikeholder økosystemtjenester, opprettholder en sunn planet og gir livsviktige goder til alle mennesker."

Naturavtalens struktur

A: "Integriteten til, sammenhengen mellom og motstandsevnen til **alle økosystemer er opprettholdt, forbedret eller restaurert**, slik at arealene med naturlige økosystemer økes betydelig innen 2050;

Utryddelsen av kjente truede arter forårsaket av mennesker er stanset, og innen 2050 er utrydningsraten og -risikoen redusert til en tiendedel og bestandene av lokale ville arter er økt til sunne og robuste nivåer;

Det **genetiske mangfoldet i populasjoner av ville og domestiserte arter er opprettholdt**, slik at deres tilpasningsdyktighet er sikret."

Naturavtalens struktur

B: "Naturmangfold brukes og forvaltes på en bærekraftig måte, og naturens bidrag til mennesker – herunder økosystemfunksjoner og -tjenester - verdsettes, opprettholdes og forbedres, inkludert restaurering av natur som er i tilbakegang, for å bidra til å oppnå bærekraftig utvikling til beste for nålevende og fremtidige generasjoner innen 2050."

Naturavtalens struktur

C: "Økonomiske og ikke-økonomiske fordeler fra bruken av genetiske ressurser og digital gensekvensinformasjon, samt tradisjonell kunnskap knyttet til genetiske ressurser er delt på en rettferdig og likeverdig måte, inkludert med urfolk og lokalsamfunn, samtidig som tradisjonell kunnskap knyttet til dette er beskyttet på en hensiktsmessig måte."

Naturavtalens struktur

D: "Tilstrekkelige virkemidler for gjennomføring, herunder finansielle ressurser, kapasitetsbygging, teknisk og vitenskapelig samarbeid og tilgang til og overføring av teknologi er sikret og likeverdig tilgjengelig for alle parter."

Naturavtalens struktur

“Å handle umiddelbart for å **stoppe og snu tap av naturmangfold** for at **naturen kan gjenopprettes** til beste for menneskene og planeten gjennom bevaring og bærekraftig bruk av naturmangfold, og ved å sikre en rettferdig og likeverdig fordeling av goder fra bruken av genetiske ressurser, samtidig som man sørger for tilgang til nødvendige gjennomføringsverktøy.”

Naturavtalens struktur

Overordna sammendrag

Handlingsmål:

- 30 % beskyttelse av land og hav
- 30 % restaurering av degraderte økosystemer
- Alle områder har arealforvaltningsplaner som inkluderer biomangfold
- 50 % reduksjon i fremmede arter
- Økosystemtjenester tas hensyn til i alle relevante offentlige og private vedtak

Resultater:

- Mer natur
- Redusert utryddelsesrisiko og antall truede arter
- Forbedrede økosystemtjenester

Redusere trusler mot naturmangfold - areal

- **Mål 1: Bærekraftig arealplanlegging over alt**

- Sikre at alle arealer (land og vann) er omfattet av deltakende og helhetlig arealplanlegging som inkl. hensyn til naturmangfold
- Vil bidra til at tap av områder med store biomangfold-verdier er nært null innen 2030

- **Mål 2: Restaurering av minst 30% av forringede arealer (land og vann)**

- Bidra til å forbedre naturmangfold og økosystemfunksjoner og -tjenester, samt integritet og konnektivitet

Redusere trusler mot naturmangfold - areal

- **Mål 3: Bevaring av 30% av arealene på land og i vann**
 - Oppnås gjennom en kombinasjon av verneområder og andre effektive arealbaserte bevaringstiltak (OECMs)
 - Inkluderer fokus på:
 - Områder av særlig betydning
 - Økologisk representativitet
 - Effektiv forvaltning
 - Konnektivitet
 - Urfolksrettigheter og territorier

Redusere trusler mot naturmangfold - arter

- **Mål 4: Stanse menneskeskapt utryddelse av arter og gjenoppbygge og bevare arter og det genetiske mangfoldet**
 - Minske konflikt mellom mennesker og dyr
- **Mål 5: Sikre at bruk, høsting av og handel med viltlevende arter er bærekraftig, trygg og lovlig**
 - Redusere risikoen for spredning av patogener
- **Mål 6: Redusere skadelig påvirkning og redusere etablering av fremmede arter med 50 %**

Oppfylle menneskers behov gjennom bærekraftig bruk og likeverdig fordeling

- **Mål 9: Bærekraftig forvaltning og bruk av viltlevende arter**
 - For slik å sikre mennesker sosiale, økonomiske og miljømessige goder, særlig til dem som er i en sårbar situasjon
- **Mål 10: Bærekraftig forvaltning av alle arealer der det drives jordbruk, akvakultur, fiskeri og skogbruk**
 - Betydelig økning i bruk av driftsmåter som fremmer naturmangfold
 - Sikre robusthet, matsikkerhet, langsiktig effektivitet og økosystemtjenester

Oppfylle menneskers behov gjennom bærekraftig bruk og likeverdig fordeling

- **Mål 11: Restaurere, opprettholde og forbedre naturens bidrag til mennesker, inkl. økosystemfunksjoner og -tjenester**
 - Regulering av luft, vann og klima
 - Jordhelse
 - Pollinering
 - Redusering av sykdomsrisiko
 - Beskyttelse mot naturkatastrofer og ulykker

Verktøy og løsninger for gjennomføring og integrering

- **Mål 14:** Integrering av biomangfoldverdier i politiske prosesser, og regelverks-, planleggings- og utviklingsprosesser osv. på tvers av alle myndighetsnivåer og sektorer
- **Mål 15:** Tilrettelegge for næringslivet, overvåke, rapportere på og redusere konsekvensene av næringsvirksomhet for naturmangfold
- **Mål 16:** Legge til rette for bærekraftig forbruk, redusere det globale fotavtrykket av forbruk og halvere mengden matsvinn globalt
- **Mål 17:** Bedre biosikkerhet og håndtering av bioteknologi

Verktøy og løsninger for gjennomføring og integrering

- **Mål 21:** Sikre at beslutningstakere, fagfolk og publikum har tilgang til beste tilgjengelige data, informasjon og kunnskap for å bedre forvaltning
- **Mål 22:** Sikre fullverdig, likeverdig, inkluderende og effektiv representasjon og deltakelse i beslutningsprosesser, særlig av sårbare og marginaliserte grupper
- **Mål 23:** Sikre likestilling mellom kjønnene i gjennomføringen av rammeverket

Overordna sammendrag

Handlingsmål:

- 30 % beskyttelse av land og hav
- 30 % restaurering av degraderte økosystemer
- Alle områder har arealforvaltningsplaner som inkluderer biomangfold
- 50 % reduksjon i fremmede arter
- Økosystemtjenester tas hensyn til i alle relevante offentlige og private vedtak

Resultater:

- Mer natur
- Redusert utryddelsesrisiko og antall truede arter
- Forbedrede økosystemtjenester

Overordna sammendrag

Handlingsmål:

- **30 % beskyttelse av land og hav**
- 30 % restaurering av degraderte økosystemer
- Alle områder har arealforvaltningsplaner som inkluderer biomangfold
- 50 % reduksjon i fremmede arter
- Økosystemtjenester tas hensyn til i alle relevante offentlige og private vedtak

Resultater:

- Mer natur
- Redusert utryddelsesrisiko og antall truede arter
- Forbedrede økosystemtjenester

Beskyttelse av natur

- Mål: Beskyttelse av 30% innen 2030
- Status Norge i dag:
 - Vern på fastlandet: 17,6%
 - Vern i sjø: 4,5%
- Frivillig vern av skog
- Bevaring av verdifull natur
- Nye nasjonalparker
- OECEM (Andre effektive arealbaserte bevaringstiltak)

Overordna sammendrag

Handlingsmål:

- 30 % beskyttelse av land og hav
- 30 % restaurering av degraderte økosystemer
- Alle områder har arealforvaltningsplaner som inkluderer biomangfold
- 50 % reduksjon i fremmede arter
- Økosystemtjenester tas hensyn til i alle relevante offentlige og private vedtak

Resultater:

- Mer natur
- Redusert utryddelsesrisiko og antall truede arter
- Forbedrede økosystemtjenester

Overordna sammendrag

Handlingsmål:

- 30 % beskyttelse av land og hav
- **30 % restaurering av degraderte økosystemer**
- Alle områder har arealforvaltningsplaner som inkluderer biomangfold
- 50 % reduksjon i fremmede arter
- Økosystemtjenester tas hensyn til i alle relevante offentlige og private vedtak

Resultater:

- Mer natur
- Redusert utryddelsesrisiko og antall truede arter
- Forbedrede økosystemtjenester

Naturrestauring

- FNs tiår for restaurering
- Myr og annen våtmark
- Vassdrag
- Trua naturtyper
- Større enkeltprosjekter
- Uttak av fremmede arter
- Ny tilskuddsordning

Overordna sammendrag

Handlingsmål:

- 30 % beskyttelse av land og hav
- 30 % restaurering av degraderte økosystemer
- Alle områder har arealforvaltningsplaner som inkluderer biomangfold
- 50 % reduksjon i fremmede arter
- Økosystemtjenester tas hensyn til i alle relevante offentlige og private vedtak

Resultater:

- Mer natur
- Redusert utryddelsesrisiko og antall truede arter
- Forbedrede økosystemtjenester

Overordna sammendrag

Handlingsmål:

- 30 % beskyttelse av land og hav
- 30 % restaurering av degraderte økosystemer
- Alle områder har arealforvaltningsplaner som inkluderer biomangfold
- **50 % reduksjon i fremmede arter**
- Økosystemtjenester tas hensyn til i alle relevante offentlige og private vedtak

Resultater:

- Mer natur
- Redusert utryddelsesrisiko og antall truede arter
- Forbedrede økosystemtjenester

Fremmede arter

- Fremmede arter er en av de fem største truslene mot naturmangfold
- Fremmede arter har allerede endret norsk naturmangfold
- Ny norsk fremmedartliste
- I 2023 kom en ny global vurdering fra naturpanelet (IPBES)

Så hva skjer nå?

Hvordan skal landene følge opp?

- Gjennomføringen av rammeverket forutsetter “responsibility and transparency”
- Landenes nasjonale handlingsplaner skal revideres eller oppdateres for å oppnå Kunming-Montréal-målene
- I Norge: Stortingsmelding med en ny nasjonal handlingsplan for naturen i 2024.

Miljø-
direktoratet